

Vabariigi Valitsuse korralduse eelnõu „Statistikaameti 2026.–2030. aastal tehtavate statistikatööde loetelu“

SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsuse korralduse eelnõu „Statistikaameti 2026.–2030. aastal tehtavate statistikatööde loetelu“ sätestab, milliseid statistikatöid Statistikaamet teeb aastatel 2026–2030. Statistikatööd on esitatud statistikavaldkondadena. Detailne informatsioon Euroopa Liidu (EL) õigusaktide kohta on kättesaadav Euroopa Liidu õigusaktide andmebaasis.

Riikliku statistika programmi peamine eesmärk on näidata, kuidas statistika peegeldab ühiskonna olukorda ja selles toimuvaid muutusi, pakkudes usaldusväärset teavet rahvastiku, sotsiaalvaldkonna, majanduse ja keskkonna arengu kohta. Programmi lähtekohaks on erinevate poliitikavaldkondade vajadus kvaliteetse ja ajakohase teabe järele, mis toetab tõenduspõhist poliitikakujundamist ja elluviimist. Selleks, et oleks võimalik toota statistikat, mis on vajalik nii Euroopa Liidu kui ka riiklike eesmärkide seireks ja hindamiseks, peab poliitikavaldkonna eest vastutav ministeerium koostöös Rahandusministeeriumiga tagama, et Statistikaamet oleks näitajate aluseks olevate meetodikate väljatöötamiseks ja statistika tootmiseks vajalike tehnoloogiliste arenduste tegemiseks õigel ajal kaasatud ning andmete kvaliteetseks ja jätkusuutlikuks tootmiseks on piisavad ressursid olemas.

Statistikaameti programmi eelarve on 2026. a aastal 14,5 mln eurot, järgnevatel aastatel aga enam kui 10 protsenti sellest madalam (12,9 mln eurot). Nii 2026. aasta madalam eelarve võrreldes 2025. aastaga kui ka sellele järgnevatel aastatel eelarvelangus on tingitud peamiselt avaliku sektori eelarvekärbetest. 2026. a eelarvesse on planeeritud ka andmepõhise aruandluse rahastus (pisut üle 1 mln euro), mida sellest järgnevatel aastatel eelarve ei sisalda. Tegemist on andmepõhise aruandluse ajutise rahaga, mida tasutakse Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi TA rahadest. Programmi kogumaksumus järgmisel viieaastaselt programmiperioodil on ligi 70,7 mln eurot. 2026. aastast lisanduv 1 mln riigieelarve rahastus lisab 100 tuhat eurot keskkonnastatistika, 700 tuhat eurot majandusstatistika ja ligi 200 tuhat eurot sotsiaalstatistikasse maksumusse. Tähelepanu tuleb pöörata asjaolule, et 2026. a teisest poolest alates ei ole programmi maksumuses enam andmepõhise aruandluse ajutist rahastust.

Statistikaamet on parema avaliku hüve pakkumise ning kliendikesksuse suurendamise eesmärgil üle minemas teenuspõhisele juhtimisele. Seoses sellega muutis Statistikaamet juba alates 2025. aastast statistikaprogrammi ülesehitust, koondades statistikatöid 18 valdkonda. Seoses valitsussektori kärbetega on toimunud muutuseid ka avaldatavate väljundnäitajate koosseisus. Amet peab optimeerima nii ressursimahukat ja halduskoormust tekitavat andmekogumist kui hindama koos poliitikakujundajatega nende näitajate vajalikkust, mille avaldamine ei ole Euroopa Liidu statistika-määrustest tulenevalt kohustuslik. Selliseid näitajaid saab Statistikaamet edaspidi avaldada vajadusel tellimustööna. 2024.–2025. a on Statistikaamet asunud ministeeriumide ja teiste valitsusasutustega läbi rääkima statistika ajakohastamise ja Euroopa õigusaktide alusel mittekohustuslike näitajate vähendamise jaoks. Selle tulemusena on väljundnäitajate või nende tunnuste (lõigete) arv vähenenud sotsiaal-, haridus-, keskkonna-, põllumajandus-, transpordi-, teaduse ja tehnoloogia- ning ettevõtlus-statistikas. 2026. aastal avaldab Statistikaamet vähemalt 42 põhistatistika näitajat vähem kui 2025. aastal ja näitajate arvu vähendamist on lähiaastatel plaanis jätkata.

Oluline on märkida, et Statistikaamet on andmeesitajate halduskoormuse vähendamiseks algatanud küsimustike mahu ja hulga vähendamise (näiteks andmepõhise aruandluse projekti käigus, mis võimaldab andmeid esitada otse ettevõtete majandustarkvara kaudu ja väliskaubanduse küsimustike asendamise kaudu teiste riikide ekspordiantmetega), mis ei too tingimata kaasa väljundnäitajate vähenemist, kuid võimaldab piirata ettevõtete aruandluskoormust. See tegevus on pidev, kuivõrd EL

määruste alusel uuendatakse statistilisi uuringuid pidevalt, kuid olulisem mõju ettevõtjate halduskoormusele avaldub 2026. ja 2027. aastal. Et saavutada andmete ühekordset esitamist riigile ehk teisisõnu andmekogude koostalitlusvõimet ja ühele asutusele esitatavate andmete jagamist teiste asutustega, on vaja keskseid otsuseid ja õiguslikku lahendust.

Eelnõu koostajad on Statistikaameti peadirektori asetäitja andmeteenuste alal Kaido Paabusk (kaido.paabusk@stat.ee, tel 625 9199), partnerlussuhete juht Jaana Tael (jaana.tael@stat.ee, tel 625 9336) ja finantsjuht Ave Sepik (ave.sepik@stat.ee, tel 625 9342). Rahandusministeeriumis on eelnõu ette valmistanud riigihalduse osakonna riigivalitsemise valdkonna juht Ott Karulin (teenistussuhe lõppenud) ja riigihalduse osakonna juhataja Martin Kulp (martin.kulp@fin.ee, tel 5885 1442).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Statistikatööde loetelu kinnitamise aluseks on riikliku statistika seadus (RStS). RStS-i § 4 ja 17 järgi kinnitab Vabariigi Valitsus igal aastal järgmiseks viieks aastaks Statistikaameti tehtavate rahvastiku-, sotsiaal-, majandus- ja keskkonnastatistikatööde loetelu, mis lähtub riigisisestest strateegilistest arengudokumentidest ja rahvusvahelisest statistikavajadusest.

RStS §16 lg 2 järgi on Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks esitatavas loetelus statistikatöö kohta järgmised andmed: nimetus, õiguslik alus, väljundnäitajad, sagedus, periood või moment, eeldatav maksumus ja teave kavandatavate meetodikamuudatuste kohta.

Statistikatööd liigitatakse õigusakti lisas põhistatistika valdkondadeks. Need on statistikatööd, mida tehakse igal aastal ja samas mahus (regulaarne statistika), kindla sagedusega (tsükliline statistika) ning statistikatööd, mida tehakse ainult üks kord või mille tegemise sagedus ei ole teada (ebaregulaarne statistika).

Põhistatistika omakorda jaguneb keskkonna, majanduse, rahvastiku, sotsiaalelu ja eri valdkondade statistikaks. Põhistatistika väljundnäitajate põhiosa avaldatakse statistika andmebaasis ka järgmistel aastatel aegridadena sama struktuuriga. Ebaregulaarsete ja mõnel juhul ka tsükliliste statistikatööde kohta ei ole võimalik teavet esitada, sest näitajate väljatöötamine on osa ettevalmistustööst ning nende koosseis ei ole enne andmete analüüsi teada. Väljundnäitajad seisuga 30.06.2025 on esitatud eelnõu seletuskirja lisas, viimane seis on alati kättesaadav Statistikaameti andmebaasis.

Lisaks statistikatööde loetelus esitatud riiklikule statistikale (programmilistele statistikatöödele) teeb Statistikaamet programmivälise riikliku statistikana ka tellimustöid. Statistikatööde loetelus ega seletuskirjas tellimustööna tehtavaid statistikatöid ei kajastata. Tellimustööd tehakse vastavalt riikliku statistika seaduse § 20 ja sõlmitud lepingutele.

Statistikaameti muid tegevusvaldkondi nagu eksperimentaalstatistika, andmehaldusega ning andmeajamisega seotud tegevusi ega nende kulusid statistikaprogramm ei sisalda, kuna eksperimentaalstatistika ja andmehalduse tegevusi rahastatakse programmiväliselt (tellimustöödena ning andmehaldust kuni 2026. a märtsi lõpuni EL taastekavast). Sel põhjusel ei ole programmi maksumus võrdne ameti eelarvega. Statistiliste registritega seonduvad kulud arvestab Statistikaamet põhistatistikatööde koosseisu, kuna need registrid on hädavajalikud riikliku statistika tegemiseks.

Maksumuse muudatustest 2026. aastal võrreldes 2025. aasta loeteluga annab infot tabel 1.

Tabel 1. Statistikatööde arv ja eeldatav maksumus

Statistikatöö liik	2025		2026	
	Maksumus, tuhat eurot	Arv	Maksumus, tuhat eurot	Arv
Keskkond	952	1	916	1
Majandus	9 448	11	9 092	11
Rahvastik	459	1	442	1
Sotsiaalelu	4 138	4	3 985	4

Eri valdkondade statistika	88	1	85	1
Kokku	15 085	18	14 520	18

2026. aasta programmi maksumus on võrreldes 2025. aastaga väiksem seoses üldiste eelarve-kärbetega avalikus sektoris.

Statistikatöid tehakse Eesti ühiskonna iseloomustamiseks, kuid enamus neist on nõutud ka Euroopa Liidu ülese võrdluse jaoks. Seega on metoodika rahvusvaheliseks ühtlustamiseks enamiku tööde aluseks Euroopa Liidu õigusakt. Mõningaid statistikatöid, näiteks Euroopa Liidus ühtlustamata valdkondades (kultuur) või Eesti strateegiliste eesmärkide seire eesmärgil, teeb Statistikaamet ka vaid siseriikliku tellimuse alusel.

Piirkondlik statistika on jagatud põhistatistika valdkondade vahel, kuna sisuliselt tehakse seda valdkondlike metoodikate alusel.

2.1. Põhistatistika

2026. aastal on programmilised tööd sarnaselt eelneva aastaga koondatud 18 valdkonda, mis muuhulgas toetab Statistikaametis teenusepõhise juhtimise rakendamist. Allpool on keskendutud lähiaastate peamistele valdkondlikele muudatustele ja arendustele ning kirjeldatud tsüklilisi statistikatöid, millel on potentsiaalne oluline mõju statistika programmile ja Statistikaameti eelarvele alates 2026. aastast.

2.1.1. Keskkond

Keskkonnastatistikas on varasemad statistikatööd koondunud üheks statistikatööks eeldatava maksumusega 916 tuhat eurot.

Perioodil 2024–2027 tehakse keskkonnastatistika valdkonnas suuri metoodikamuudatusi. Nimelt muudetakse Euroopa Liidus kohustuslikuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse 691/2011 alusel tehtavad uued statistikatööd ökosüsteemide, metsanduse ning keskkonna siirete ja subsiidiumide arvepidamise koostamiseks. 2026. aastal lisatakse statistikaprogrammi esmakordselt avaldatav ökosüsteemide arvepidamise statistika. Aastatel 2025 ja 2026 lisanduvad uued näitajad ka kliimainvesteeringute statistikasse. Nimetatud statistikatöid tehakse hetkel Eurostati grandil toel, kuid pikas plaanis vajavad need riigieelarvelist rahastust ligikaudu 250 000 eurot aastas. Alates 2026. aastast avaldame riikliku statistika koosseisus Kliimaministeeriumi tellimisel taastuvenergia direktiiviga seotud andmeid, näiteks andmeid lühihinnanguks taastuvenergiaallikate kohta, elektri ja gaasi konkurentsinäitajaid, andmeid tahke biomassi esmatarnete, kütte ja elektri koostootmise ning kaugkütte ja kaugjahutuse kohta.

Alates 2026. a avaldatakse keskkonna rahalised arvepidamised uue keskkonnavaldkondade klassifikaatori ([CEP](#)) alusel. CEP-i näol on tegemist ÜRO eestvedamisel väljatöötatud üleilmse klassifikaatoriga, millesse on lisatud uued keskkonnavaldkonnad ning mis võimaldab vaadelda poliitika kujundamise jaoks vajalikke näitajaid nii ülistatult kui detailset (sõltuvalt klassifikaatori tasemest). EL-is on kohustuslik rakendamine klassifikaatori esimesel ja teisel tasemel.

Alates 2026. aastast lõpetatakse kolme keskkonnastatistika näitaja avaldamine, mis ei ole enam EL-i regulatsioonidest tulenevalt kohustuslikud. Need on näitajad, mis kajastasid ettevõtete keskkonnakaitsega seotud tulusid (sh spetsialiseerunud ja mittespetsialiseerunud ettevõtete tulu ning kõrvalsaaduste müük).

Üle-aastase tsükliliga avaldatav jäätmetestatistika kogutakse ja avaldatakse samuti 2026. aastal.

2.1.2. Majandus

Majandusvaldkonnas tehakse kokku 11 statistikatööd eeldatava maksumusega ligi 9,8 mln eurot 2026. a ja 8,8 mln järgmistel aastatel.

Transpordistatistika

2026. aastal viib Statistikaamet transpordistatistika valdkonnas statistikatöö tõhustamiseks ja halduskoormuse vähendamiseks ellu mitmeid muudatusi, mis tulenevad põhjalikust andmekogumise ja -kasutuse kaardistusest.

Maanteekaubavedude statistikas lõpetab Statistikaamet veose liigi ning sõidukikombinatsiooni telgede arvu statistika, kuna need on Eurostati andmestikus vabatahtlikud näitajad. Eesti andmekasutajate puudumisel ei avalda amet ka vastavaid uuringu kvaliteedinäitajaid. Eurostati rahastusel teeb Statistikaamet 2025. a tööd selleks, et veelgi vähendada andmeesitajate halduskoormust ning transpordistatistika andmeid osaliselt koguda e-veoselehtedelt vastavat teenust pakkuvate ettevõtete kaudu.

Raudteetranspordis lõpetatakse transiidi andmete kogumine ja avaldamine. Esineb transiidi definitsiooni erinevus Eurostatiga võrreldes, kasutajate puudumisel ei ole vajadust kohaliku transiidimõiste alusel andmeid avaldada. Raudteel sõitjate ja kaubaveo statistika avaldamissagedust muudetakse – senise igakuise avaldamise asemel hakatakse seda edaspidi avaldama kord kvartalis.

Liiklusõnnetuste statistika kogumine ja avaldamine lõpetatakse, kuivõrd sama teeb mõnevõrra detailsemal tasemel Transpordiamet ning avaldab andmeid oma veebilehel.

Alates 2026. aastast lõpetatakse transporditaristu statistika avaldamine andmetarbijate puudumisel. Vajadusel leitakse alternatiivne kanal üksikute vajalike näitajate edastamiseks keskkonna-statistikasse. Raudteetaristut puudutavad andmed edastatakse edaspidi otse Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile.

Registreeritud liiklusvahendite puhul lõpetab Statistikaamet andmetarbijate puudumisel andmekogumise teatud sõidukitüüpide osas. Lisaks ei avalda amet edaspidi laevaregistrisse kantud merelaevade, liiklusregistris arvel olevate ja esmaregistreeritud liikurmasinate ja traktorhaagiste ning registreeritud õhusõidukite statistikat liigi järgi.

Veetranspordi statistikas ei avaldata seoses konfidentsiaalsusküsimustega senisel kujul statistikat, mis kajastab rahvusvahelist reisiliiklust sadamate kaudu ning sadamate klassifikatsiooni järgi ei avaldata enam põhisadamate kaudu käivat kaubavedude statistikat. Metoodilised muudatused puudutavad ka kaubagrupi järgi klassifitseeritavat kaubavedude statistikat, kus senise nelja muutuja asemel avaldatakse edaspidi kaht ning vähendatakse valimit. Kaupade lastimise ja lossimise andmeid avaldab amet edaspidi igakuise asemel kvartaalselt. Statistikaamet lõpetab sõitjateveo statistika merel ning sõidukite veo statistika sadamate kaudu, senised andmetarbijad on suunatud alternatiivsete andmeallikate juurde. Eurostati rahastuse toel parendatakse mitmeid seniseid andmehõive süsteeme, et andmeesituskoormust veegi vähendada.

Transpordi üldandmete statistikat avaldatakse Statistikaameti asemel muudes allikates või sel puuduvad tarbijad, mistõttu arvatakse see statistika programmist välja. Sellise statistika hulka kuuluvad veondusettevõtete sõitjatevedu ja sõitjakäivet, kaubavedu ja kaubakäivet kajastav statistika ning trammide ja trollide statistika. Amet lõpetab ka bussiveo statistika riikliku statistika koosseisus avaldamise, viimase puhul on ametil võimalik andmeid Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile tellimustööna pakkuda.

2025.-2027. aastal viib Statistikaamet Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika perioodi 2021–2027 meetme „Avaliku sektori innovatsioonivõimekuse tõstmine“ rahastusel koostöös Transpordiameti, Justiits- ja Digiministeeriumi, Andmekaitse Inspeksiooni ja Riigikantseleiga ellu

innovatsiooniprojekti sektoritevahelise turvalise andmete riskasutamise edendamiseks. Selle raames on plaanis piloteerida mobiilpositsioneerimise andmete abil teostatava liikuvusstatistika tootmist, mille eesmärk on toetada kaasava ja tasakaalustatud liikuvuskorralduse kujundamist. Mobiilpositsioneerimise andmed võimaldavad analüüsida erinevate elanikkonnagruppide liikuvust ja paiksust ning tuua paremini nähtavale liikuvust mõjutavad regulaarsed või hooajalised trendid.

Põllumajandusstatistika

Alates 2025. a rakendatakse Euroopa Liidu põllumajanduse sisendite ja väljundite statistika määrust (2022/2379), millega seoses muutuvad olemasolevad ja lisanduvad uued statistilised näitajad, mis kajastavad nt põllumajanduskultuure ja piimatooteid.

2026. a jätkab Statistikaamet 2025. aastal alustatud e-põlluraamatu andmete kasutamist taimekasvatustatistika tegemiseks ja kogub taimekasvatuse andmeid ainult e-põlluraamatuga katmata üksustelt. E-põlluraamatut täitvatele üksustele taimekasvatuse küsimustikku enam ei saadeta.

2026. a kogub amet andmeid tsüklilise põllumajanduse struktuuriuuringu jaoks vastavalt EL raammäärusele 2018/1091 ja rakendusmäärusele 2024/2914.

Teaduse ja tehnoloogia valdkonna statistika

Teadus-arendustegevuse osas on tarbijatega läbirääkimised käimas ja alates 2026. aastast on plaanis on kärpida EL-i määruse alusel vabatahtlike näitajate kogumist.

Uuringu „Infotehnoloogia ettevõttes“ valimis sisaldasid EL määruses mittekajastuvad tegevusalad: põllumajandus, mäetööstus, finants- ja kindlustus, haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, kunst ja vaba aeg. Valimi osas oli täiendavate tegevusalade maht ca 400 ettevõtet. Statistikaamet täpsustas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga ja Justiits- ja Digiministeeriumiga, et enam sellist infot ei vajata ja seega amet seda ka enam ei avalda.

Hinnastatistika

Statistikaamet tegeleb alates 2025. aastast tarbijahinnastatistika metoodilise uuendamisega. Analüüsi tulemusena saab amet alates 2026. jaanuarist tarbijahinnaindeksi koostamisel võtta kasutusele poekettide müügiandmed traditsioonilise hinnakorje asemel. See puudutab kaubagruppe COICOP 01 (toit ja mittealkohoolsed joogid) ja 02 (alkohoolsed joogid ja tubakas). Sellise muudatuse eesmärk on parandada indeksi täpsust ja kvaliteeti, sealhulgas võtta arvesse näiteks kliendikaardisoodustused, mida traditsioonilise hinnakorje juures ei arvestata. Lisaks analüüsitakse alates 2025. aastast viise, kuidas tarbijahindade statistikas senisest paremini arvesse võtta piiriüleste internetiostude ja tervishoiuteenuste ja -toodete hindu ja maksumuudatusi. Analüüsitulemused selguvad hiljemalt 31. augustiks 2026 ning muudatusi on võimalik teha 2027. aasta hinnastatistikas.

Statistikaamet viis 2025. a läbi analüüsi, mille tulemusena saab 2026. aastal tarbijahinnaindeksi elektri komponendi koostamisel võtta kasutusele detailsed elektripakettide andmed. Õigeaegsete detailandmete kasutamine muudab indeksi kvaliteetsemaks. Uue meetodi kasutusele võtmise kuul võib tekkida vajadus viia sisse elektri hinnaindeksi ja tarbijahinnaindeksi tasemekorrektsoon.

Ettevõtlusstatistika

Seoses ettevõtlusstatistika uue raammäärusega on statistikaasutustele lisandunud nõue toota statistikat ka Euroopa Liidu riikides tegutsevate tütarettevõtete kohta. Seega alates 2024. aasta kohta andmete kogumisel hakkab amet koguma andmeid ka nendelt ettevõtetelt, millel on tütarettevõtteid Euroopa Liidu riikides, v.a Lätis, Leedus ja Soomes, kellega on ametil sõlmitud andmevahetuslepingud.

Statistikaamet on alustanud ka ettevõtte kompleksse majandusaasta aruande küsimustiku (EKOMAR) üle viimist andmepõhisele aruandlusele (andmete edastamine otse ettevõtete

majandustarkvara kaudu), mis võimaldab järgmistel aastatel ettevõtete halduskoormust märkimisväärselt vähendada.

Finantsvahenduse statistikas puudutavad metoodilised muudatused kalendriaasta profiili kasutuselevõttu Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori L tegevusalade (finants- ja kindlustustegevus) 2023. aruandeaasta kohta. Ülejäänud tegevusalade puhul on kalendriaasta profiil kasutusel alates 2021. aastast.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on teinud Statistikaametile ettepaneku lisada 2026.-2030. aasta loetellu ehitus-, tööstus-, kaubandus-, teenindus- ja tarbimisbaromeetri uuringute läbiviimise. Juhul, kui Statistikaameti taotlus osutub Euroopa Komisjoni poolt sobivaks, viib amet 2026. aastal baromeetrite uuringu läbi ettevõtlusstatistika koosseisus.

Alates 2025. aruandeaastast, mille andmeid kogutakse 2026. aastal, võetakse kasutusele majandusaasta aruanded finantsvahenduse aastase küsimustikuga kogumise asemel. Finantsvahenduse aastase küsimustikuga koguti materiaalse-, immateriaalsete varade ja kinnisvarainvesteeringute andmeid. Kasumiaruande, bilansi, investeeringute ja finantstulude/-kulude näitajaid küsitakse endistviisi edasi finantsvahenduse kvartaalse küsimustikuga.

2.1.3. Rahvastik

Rahvastikuvaldkonna tööd on koondatud üheks statistikatööks eeldatava maksumusega 465 tuhat eurot 2026. aastal ja 414 tuhat eurot järgmistel aastatel. Tsüklilisi töid 2026. aastal ei ole.

Kinnitamisel on uus rahvastikustatistika määrus, mis rakendub tõenäoliselt alates 1. jaanuarist 2028. Sellega seoses valmistab Statistikaamet aastatel 2024–2026 Eurostati toetuse raames ette uue määruse nõuete täitmist. Vaja on täiendada residentsuse indeksi metoodika raportit ja esialgset statistikat ning töötada välja iga-aastaselt avaldatav ruutkaardi andmete väljund.

Alates 2026. aastast lisandub statistika laste arvu kohta: laste arv emadel koos rahvuse ja hariduse lõigetega ning laste arv isadel.

2.1.4. Sotsiaalelu

Kokku tehakse neli statistikatööd eeldatava maksumusega 4,2 mln eurot 2026. a ja 3 mln eurot järgmistel aastatel. Eelarvemuutust põhjustavad 2026. a läbiviidavad mahukad tsüklilised uuringud. Sotsiaalstatistika alla on liigitatud varem majandusstatistika koosseisus olnud töötasude ja tööjõukulude ning vabade ametikohtade ja tööjõu liikumise statistikatööd, et tagada tööelu statistika terviklikkus.

Sotsiaalstatistika

2026. aastal muutub seoses hoolekandetasutuse seaduse muudatustega veidi hoolekandestatistika. Statistikaametile esitatakse selles osas koondandmed.

Tööandja kulutustes töötajatele vähendab amet avaldatavat statistikat andmete võrra, mis ei ole leidnud tarbijate poolt kasutust. Samuti teeb amet mõned metoodilised muudatused tööjõu-uuringu statistikas, sealhulgas eemaldab sealt avaliku sektori hõive andmed. Andmepõhise aruandluse projekti käigus on välja töötatud lahendus andmete automaatseks edastamiseks. Statistikaamet otsib koostöös Maksu- ja Tolliametiga lahendust küsimustikega 'Palk ja tööjõud' ning 'Tööandja kulutused töötajatele' tekitatud halduskoormuse vähendamiseks.

Riikliku statistika programmi lisatakse alates 2026. aastast Sotsiaalministeeriumi ja Statistikaameti koostöös valminud tööpoliitika statistika rakendus (tooturg.stat.ee), mille näitajad põhinevad Eesti tööjõu-uuringu andmeid.

Riikliku statistika programmi lisatakse ka teaduskeskuste ja ekspositsioonide statistika, mis on täiendus juba seni avaldatud muuseumide statistikale. 2023. aastal täpsustati muuseumi määratlust

ning osa asutusi muutusid teaduskeskuseks või ekspositsiooniks, andmekogumise valimisse lisandus ka varem sinna mitte kuulunud asutusi.

Haridusstatistika

Huvihariduse kajastamine programmilise statistika raames lõpetatakse, kuna vastavad andmed on tarbijale kättesaadavad ka mujalt. Küll aga jätkatakse huvihariduse andmete kogumist tellimustööde jaoks.

Tuginedes 2024. aastal Haridus- ja Teadusministeeriumiga kokkulepitud visioonile, on 2026. aastal olulised muudatused tasemehariduse väljundnäitajates: senisest 55 avaldatud andmetabelist 36 lõpetatakse, eelnevate kombineerimiseks ja parendamiseks luuakse 6 uut tabelit ning täiendatakse olemasolevaid.

Seoses uue alusharidusseaduse jõustumisega 2025. aastal on vajalikud meetodikamuudatused hariduskulutuste statistikas. 2026. aastal toimuvad töö ettevalmistused, võimalik on valimi laienemine, et kajastada ka lastehoidude kulutusi.

Tsüklilisi töid on kolm:

1. 2026. aastal viib Statistikaamet läbi ulatusliku leibkonna eelarve uuringu, mis on üheks aluseks näiteks tarbijahinnaindeksi ja sisemajanduse koguprodukti arvutamisele. Leibkonna eelarve uuring selgitab välja, millised on Eesti leibkondade kulutused ja eelarve ning annab teavet leibkonnaliikmete demograafiliste ja sotsiaalsete näitajate, leibkondade koosseisu, elamistingimuste ja püsikaupade kohta. Erinevalt eelnevatest kordadest on leibkonna eelarve uuring esmakordselt kohustuslik tulenevalt muudatustest sotsiaalstatistika raammääruses (2019/1700), mistõttu sel korral kogutakse vaid EL-i poolt nõutud andmeid. Mahukas uuring algab 2025. aasta lõpus ja selle tulemused avaldatakse 2027. aastal.
2. 2026. aastal viiakse läbi iga 3 aasta tagant toimuv kultuuris osalemise uuring, mis on ühtlasi Eesti ainus suur kultuuriuuring. Kultuuris osalemise uuringuga kogutakse infot Eesti inimeste kultuurihuvide, -tarbimise ja -harrastuste kohta. Uuringu eesmärk on saada objektiivset statistikat kultuuripoliitiliste eesmärkide seadmiseks kultuurivaldkondades.
3. 2026. aastal kogutakse andmeid ka viieaastase sammuga toimivas statistikatöös, mis uurib täiskasvanute koolitust ettevõtetes. Uuringu tulemused avaldatakse 2027. aastal.

2.1.5. Eri valdkondade statistika

Eri valdkondade statistika alla kuulub statistika, mis hõlmab nii keskkonna-, majandus-, sotsiaalelu kui rahvastikuvaldkondade kohta käivaid näitajaid. 2026. aastal avaldatakse selle statistikatöö koosseisus säästva arengu, Eesti 2035 strateegia ja ühiskondliku lõimumisega seotud näitajad kogumaksumusega 85 tuhat eurot.

2.2. Andmehalduse korraldamine, klassifikaatorite süsteemi juhtimine ja statistilised registrid

Alates 2023. aastast ei käsitleta andmehalduse ja klassifikaatorite süsteemi juhtimist enam riikliku statistika programmis eraldi statistikatööna, kuna nende tegevuste ulatus on laiem kui üksnes riikliku statistika toetamine. Tegemist on horisontaalse ülesandega, mille eesmärk on toetada kogu avaliku sektori andmepõhist toimimist, sealhulgas andmete kvaliteedi, taaskasutatavuse ja standardiseerituse tagamist.

Statistikaametil on seadusest tulenev roll riigi andmehalduse koordineerimisel ning klassifikaatorite süsteemi juhtimisel. Need tegevused on keskse tähtsusega, et tagada andmete ühtne tõlgendamine,

ristkasutatavus ja kvaliteet nii riigisiseste kui ka rahvusvaheliste andmevahetuste kontekstis. Samuti on need aluseks andmepõhiste avalike teenuste arendamisele.

2026. aasta märtsis lõpeb Statistikaameti andmehalduse koordineerimise ajutine rahastus Eesti taastekava (RRF) kaudu digiriigi komponendi raames. Pärast seda tuleb tagada tegevuste jätkusuutlik rahastamine riigieelarvest. Ilma püsiva rahastuseta on ohus andmehalduse süsteemide arendamine ja toimimine, mis omakorda mõjutab negatiivselt nii statistikatootmist kui ka laiemalt avaliku sektori andmepõhist juhtimist. Korrastatud ja riskasutatavad andmed on aluseks ka tehisintellekti laiemale kasutusele avalikus ja erasektoris.

Statistiliste registre haldamise ja arendamisega seotud tegevused on alates 2022. aastast integreeritud neid andmeallikana kasutavate põhistatistikatööde koosseisu ja neid ei kajastata neid enam eraldi töödena riikliku statistika programmis.

3. Eelnõu mõjud

Eelnõu kajastab Statistikaameti poolt tehtavaid muudatusi riiklikus statistika koosseisus ja metoodikas, mis võimaldavad parandada riikliku statistika tegemise ja arendamise jätkusuutlikkust, mis on vajalik tõenduspõhiste juhtimisotsuste tegemiseks ning Eesti majandus-, sotsiaal- ja keskkonnapoliitika kujundamiseks. Uute andmeallikate kasutuselevõtu ning infotehnoloogilise toe ja arendustega seotud väljakutsed on jätkuvad, kuid tagatud peab olema riikliku statistika ja andmehalduse püsirahastus rahvusvaheliste kohustuste täitmiseks ning usaldusväärsete võtmenäitajate – nagu sisemajanduse koguprodukt (SKP), tarbijahinnaindeks (THI), tööhõive ja sotsiaalse heaolu näitajad – regulaarseks ja kvaliteetseks tootmiseks. On oluline, et amet saaks jätkata metoodiliste ja tehnoloogiliste uuenduste elluviimist, mis on vajalikud statistika ajakohasuse ja võrreldavuse tagamiseks.

4. Eelnõu rakendamiseks vajalikud kulutused

Statistikatööde loetelus on 2026. aastal 18 statistikatööd ning nende tegemiseks on 2026. aastal riigieelarvesse planeeritud 14,5 mln eurot.

5. Eelnõu kooskõlastamine

Korralduse [eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS](#) kaudu kooskõlastamiseks kõikidele ministeeriumidele ja Riigikantseleile ning arvamuse esitamiseks Eesti Linnade ja Valdade Liidule. Olulisemad märkused ja nendega arvestamine on kajastatud kooskõlastustabelis.